

- Əli müəllim, Azərbaycan 2015-ci ildə növbəti möhtəşəm uğurlara imza atdı. Ölkəmizdə bir sıra tarixi hadisələr yaşandı. Bir sıra mötəbər beynəlxalq tədbirlərlə yanaşı, Avropa miqyasında bir tarixi ilk də imza atıldı. İlk Avropa Oyunları məhz Azərbaycanda keçirildi. Azərbaycan da canab Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında sosial-iqtisadi sahədə növbəti uğurlara imza atıldı...

- Məmnunluq hissələrlə qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan artıq 10 ildən çoxdur Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında müəyyənlaşdırılmış siyasi və iqtisadi xətti uğurla həyata keçirməkdədir. Bu illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyat, sosial münasibətlər sahəsində bir çox uğurlar əldə edib. 2015-ci il artıq bizim adət etdiyimiz, ənənəvi çevrilmə uğurları illərindən ayrı təsəvvür etmək mümkün deyil. Müəyyən mənada 2015-ci il bundan əvvəlki illərdə də Azərbaycanı müəşahidə olunan bir çox uğurların əldə olunmasına səbəb olmuş illərin davamıdır.

Xüsusilə də Azərbaycan dünya, Avropa miqyasında iqtisadi cəhətdən sürətlə inkişaf edən bir ölkə kimi özünü birnəməli şəkildə təsdiq edib. Təbii ki, Azərbaycanın bu özünüdəstəkləyici ölkəyə birliyi, o cümlədən Avropa tərəfindən olan münasibətin də köklü şəkildə dəyişməsinə gətirib çıxardı. İndi Azərbaycan 10, 15 il bundan əvvəlki kimi deyil, məhz sürətlə inkişaf edən, özünü dünyaya yeni model ilə tanıtmış bir ölkə kimi baxılır. Təbii ki, bunlar nəticəsiz ötüşmür. 2015-ci ildə Azərbaycanda təkcə ölkə çərçivəsində deyil, ölkə hüdudlarından əhəmiyyətli dərəcədə kənara çıxan bir sıra möhtəşəm hadisələr və tədbirlər keçirildi. Mən əvvəlki fikirləri söyləyərkən həm də bunu nəzərdə tuturdum. Azərbaycanın o zaman münasibətinin dəyişməsi, dövlətimizin dünya birliyində, Avropa məkanında mövqelərinin və olunun dəyişməsi təbii olaraq ölkənin bir sıra çox əhəmiyyətli tədbirlərinin keçirilməsi üçün ildiaçı kimi çıxış etməsinə etibarlı bir zəmin yaradıb. Bu mənada 2015-ci il səciyyəvləndirən ilk Avropa Oyunlarının Bakı şəhərində keçirilməsini vurğulamaqdan yan keçmək mümkün deyil. Belə bir idman tədbirinin Azərbaycanı da keçirilməsi ilə əlaqədar seçimin edilməsi təbii ki, ölkənin iqtisadi cəhətdən, müasir bir cəmiyyətə keçid artıq özünü təsdiq etməsinin birbaşa nəticəsidir. İlk Avropa Oyunlarının Azərbaycanda yüksək səviyyədə keçirilməsi, öz növbəsində, Azərbaycanın nə dərəcədə həm iqtisadi cəhətdən qüdrətli bir dövlətə çevrildiyini, həm də müasir bir cəmiyyət kimi formalaşdığını təsdiq etdi. Bu, Azərbaycanı dünyaya bir daha təqdim etmək üçün gözəl bir fürsətdir. Güman edirəm ki, yüksək təşkilatçılıq səviyyəsində keçirilmiş idman oyunları məhz Azərbaycanı onun layiq olduğu səviyyədə Avropaya və bütün dünyaya təqdim etməyə imkan verdi. Bu, 2015-ci ilin ümumi səciyyəsinə nöqtəyi-nəzərdən qeyd etmək istədiyim ən vacib cəhətlərdən biridir.

Təbii ki, 2015-ci ilin sosial və iqtisadi mənzərəsi də ürəkəçandır. Əlbəttə, burada biz ki məqami əlaqəli şəkildə qeyd etməliyik. Birincisi, Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişaf proqramının uğurla həyata keçirilməsi, istər regionların, istərsə də ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı istiqamətində nəzərdə tutulan proqramların reallaşması ilə bağlı işlərin davam etdirilməsi bütövlükdə 2015-ci ilin ümumi mənzərəsinin formalaşdırır. Burada qeyd olunmalı kifayət qədər cəhətlər mövcuddur. Güman edirəm ki, Azərbaycan cəmiyyəti, ölkə vətəndaşları bu reallıqları gözəl bilirlər. İqtisadiyyatımızın inkişafı və yüksəldilməsi, insanların rifahının yaxşılaşdırılmasına yönəldilmiş tədbirlərin həyata keçirilməsi 2015-ci ilin sosial-iqtisadi mənzərəsinin ayrı-ayrı detallarıdır.

Eyni zamanda, 2015-ci il bütün dünyada iqtisadi və maliyyə böhranının davam etdiyi il kimi də tarixə düşəcək. Uzun müddət davam edən iqtisadi və maliyyə böhranı Azərbaycanı təsir etməyib bəhranı. Bu da bir faktordur, amma 2015-ci ilin müəyyən mərhələsindən sonra 2008-ci ildən indiyə qədər davam edən iqtisadi və maliyyə böhranı və bununun nəticəsi olaraq neftin dünya bazarında qiymətinin kəskin sürətdə aşağı düşməsi Azərbaycanın iqtisadiyyatına da, xüsusilə ölkəyə daxil olan neft pullarının həcminin azalmasına təsir etməyib bilməzdi və etdi. Bu mənada, bir yandan Azərbaycanın 2015-ci ildə sosial-iqtisadi inkişafı, nəzərdə tutulan proqramların uğurla həyata keçirilməsi haqqında danışıq və bunun üçün bizim kifayət qədər əsaslarımız var. Xüsusilə də qeyri-neft sektorunun, kənd təsərrüfatının sürətlə inkişaf etdirilməsi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi istiqamətində proqramların müəyyənləşdirilməsi və həyata keçirilməsi, məxsusi olaraq Azərbaycanın ayrı-ayrı bölgələrdə texnoparkların yaradılması - bütün bunların hamısı Azərbaycanın iqtisadiyyatının həm bu gün, həm də gələcək inkişafı üçün zərurət yaradılmış baxımından qeyd olunmağa layiq məqamlardır.

Bununla yanaşı, 2015-ci ilin ümumi sosial-iqtisadi mənzərəsinin

formalaşdırarkən və təsvir edərkən təbii ki, dünyada baş verən iqtisadi və maliyyə proseslərinin Azərbaycanı təsirinin getdikcə artması haqqında da fikirlərimizi ifadə etmək məcburiyyətində qalınc. Güman edirəm ki, bütövlükdə 2015-ci il uğurlu sayıla bilər və uğurlu il kimi Azərbaycanın müasir tarixinə düşəcək. Hər şeydən əvvəl, qeyd etdiyim kimi, Azərbaycan müəyyənlaşdırılmış iqtisadi inkişaf konsepsiyasının həyata keçirilməsi istiqamətində işlərini davam etdirib, bu konsepsiyanın müasir şəraitə uyğunlaşdırılması yönündə Prezident İlham Əliyev tərəfindən vacib təşəbbüslər göstərilib. Təşəbbüslərin gerçəyə çevrilməsi ilə əlaqədar deyirdim ki, çox cəsarətli qərarlar artıq qəbul edilməkdədir. Hesab edirəm ki, bütövlükdə 2015-ci il Azərbaycanın gələcəkdə öz uğurları ilə müşayiət olunan sosial-iqtisadi inkişaf konsepsiyasına yeni dövrün çağırışlarına uyğun şəkildə düzəlişlər edilməsi üçün etibarlı bir zəminin yaradılması il kimi xatırlanacaq.

- 2015-ci il Azərbaycanda növbəti demokratik şəraitdə keçirilən parlament seçkiləri il kimi yadda qaldı. Prezident İlham Əliyevin rəhbəri olduğu Yeni Azərbaycan Partiyası bu seçkilərin müttəq qalibi oldu. Seçkilərdəki bu parlaq qələbəni Azərbaycan Prezidentinin davam etdirdiyi siyasətin bugünkü nailiyyətlərinə ölkə vətəndaşlarının adekvat

baş verdiyi dövlətlər, tökülən qanlar, məhv olan insanlar - bunların hamısı bizə bir dərs olmalıdır. Bizim hər birimiz bu sabitliyin qədrini və dəyərini bilməliyik. Azərbaycan

yaşada layiqli həyat yaşamasının təmin edilməsindən gedir. İstənilən sosialyönümlü siyasəti həyata keçirən dövlətin fəaliyyətində də bu kateqoriyadan olan insanlara qağı

zamanda, onu da qeyd etməyi vacib sayıram ki, Azərbaycan pensiya-sığorta sisteminin səmərəli fəaliyyəti ilə əlaqədar hər hansı bir ciddi çətinliklə üzləşməyib. İstər pensiyaların vaxtında ödənilməsi, istər pensiyaların maliyyə imkanlarına uyğun şəkildə artırılması sahəsində problem yaşanmayıb. Amma təbii ki, biz buna hazır olmalıyıq ki, insanların pensiya alan kateqoriyasının sayı təbii olaraq artacaq, eyni zamanda pensiyaların da müəmməd olaraq gələcəkdə artırılması kimi vacib məsələlər qarşıda duracaq. Çalışmalıyıq ki, bizim pensiya sığorta sistemində həyata keçirdiyimiz islahatlar bu çağırışlara layiqincə və vaxtında cavab verə bilsin.

- Azərbaycanda əlilliyin təyini ilə bağlı yeni qaydalar hazırlanıb. Bu qaydalar əlillik sahəsində şəffaflığın artmasına nə kimi təsir göstərəcək?

- Bu da hər bir dövlətin, o cümlədən də Azərbaycanın hökumətinin həyata keçirdiyi sosial siyasətin çox həssas mövzularından biridir. Qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycanda əhalinin təxminən 6 faizə yaxını bu gün əlill və fiziki sağlamlığı məhdud olan insanlar kimi qeydiyyata keçib. Azərbaycanda 570 min bu kateqoriyaya aid olan insan var və onlardan 500 minə ya pensiya, ya da əlillik müavinəti alır. Yerdə qalan isə 18 yaşa olmayan, fiziki qüsurları olan Azərbaycan vətəndaşlarıdır. Beləliklə, böyük bir

xacaq və bu proses də tam şəffaf şəkildə həyata keçiriləcək.

- Əli müəllim, ölkədə yeni işsizlik sığortasının yaradılması təklifi səsləndirilir. Sizcə, işsizlik sığortasının yaradılması işsizlərin sosial rifahına nə kimi təsir göstərə bilər?

- Azərbaycanda insanların sosial problemlərinin həll edilməsi üçün müasir dünyada təbii olaraq bütün üsullar demək olar ki, praktikada həyata keçirilməkdədir və bunun bir ifadəsi də bu və ya digər səbəblərlə əlaqədar işləməyən, yaxud işini itirmiş insanların müəyyən prinsiplər və normal əsasında müavinət təmin edilməsidir. İndi Azərbaycanda qanunvericiliyə görə, işləməyən əhali müvafiq dövlət qurumlarında işsiz kimi qeyd alınırdı halda onlara müəyyənlaşdırılmış işsizlik müavinəti verilir. Əlbəttə, işsizlik müavinəti əbədi verilməz, qanunla müəyyənləşdirilmiş dövr ərzində bu müavinətlər ödənilir. Dövlətin sosial öhdəliyini bu forması sayəsində Azərbaycan işsizlik statusu olanlar müvafiq müavinətlə təmin olunurlar və iş tapana qədər ailələrini dolandırirlər. Ölkəmizdə Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi sosial-iqtisadi inkişafın təmin edilməsi sayəsində işsizlik əhəmiyyətli dərəcədə azalıb. İndi Azərbaycan əhalisinin təxminən 5 faizi rəsmi şəkildə işsiz kateqoriyasına aid olunur və bu insanların da müəyyən bir qismi qanunla müəyyən edilmiş formada iş-

gözləmək lazımdır ki, icbari tibbi sığorta fəaliyyətə başlasın, icbari tibbi sığorta münasibətləri tətbiq edilsin, praktiki olaraq, bu xidmət vətəndaşlara göstərsin. Və bundan sonra qanunvericilikdə indiki real həyatımızla uyğun gəlməyən məqamlar ortaya çıxacaq, sonra da həmin məqamların aradan qaldırılması və müasirləşdirilməsi istiqamətində addımlar atılacaq.

Güman edirəm ki, 2016-cı il Azərbaycanda icbari tibbi sığorta praktikasının həyata keçirilməsinin ən məsuliyyətli dövrü olacaq. Bu mərhələdə qurum formalaşacaq, onun fəaliyyət prinsipləri müəyyənləşəcək. Bir sıra pilot layihələr reallaşdırılacaq, Azərbaycana daha uyğun gələn sığorta modeli seçiləcək.

- İcbari tibbi sığortanın tətbiqi üçün maliyyələşmə necə həyata keçiriləcək? İlk təkliflərdə işəgötürənlərin əməkhaqqının 2-2.5 faizi miqdarında icbari tibbi sığorta ödəmələri edəcəyi açıqlanmışdı. Bu təkliflərdə hər hansı dəyişiklik varmı? Əhali icbari tibbi sığortadan istifadə etmək üçün ödəmələri necə həyata keçirəcək?

- Dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində müxtəlif modellər var, amma nə qədər rəngarəng olsalar da, bu modellərin məğzi təşkil edən bir neçə məqam üst-üstə düşür. Bunlar nələrdir? Birincisi, icbari tibbi sığorta münasibətlərinin formalaşdırılmasının əhəmiyyətli bir hissəsi dövlətin bu münasibətlərə ciddi dəstək göstərməsindən ibarətdir. Dövlət müəyyən şeylər ayırır və bu, insanların sığortalanması üçün istifadə olunur. Amma icbari tibbi sığorta münasibətlərinin məğzi və onu pulsuz səhiyyə xidmətindən fərqləndirən odur ki, vətəndaş öz sağlamlığının qorunması üçün sığorta münasibətlərinə vəsaiti ilə daxil olsun. Yeni insanların belə hesab etmələri ki, icbari tibbi sığortanın tətbiqi yalnız pulsuz səhiyyə xidməti kimi anlaşılır, onda bu, səhv yanaşma olacaq.

Azərbaycan dövləti vətəndaşlara səhiyyə xidmətinin göstərilməsi üçün Azərbaycanın maliyyə imkanlarının verdiyi dərəcədə öz yardımını edir. Bu gün bütövlükdən səhiyyənin maliyyələşdirilməsi üçün böyük vəsait ayrılır. İcbari tibbi sığorta tətbiq olunanda da dövlət tərəfindən ayrılan həmin vəsait artıq icbari tibbi sığorta münasibətləri çərçivəsində səhiyyənin maliyyələşdirilməsi istiqamətlənəcək. Amma icbari tibbi sığortanın tətbiqini zərurətə çevirən məqam ondan ibarətdir ki, yalnız dövlətin ayırdığı vəsait bizim istədiyimiz xidmətlərin göstərilməsi üçün kifayət etmir. Bütün səhiyyə xərclərinin, bütün vətəndaşların sağlamlığının təmin olunması üçün lazım olan vəsaitlərin yükünü dövlətin üzünə qoymaq haqsızlıq olardı. İkinci tərəfdən, sadəcə olaraq dövlət bu öhdəliyi yerinə yetirə bilməz. Vətəndaş da öz sağlamlığının təmin edilməsi üçün öz imkanları çərçivəsində sığorta münasibətlərinin formalaşmasına vəsait ödəməlidir. Bunun bir hissəsi işəgötürən tərəfindən, başqa bir qismi işləyənlər tərəfindən olar. İcbari tibbi sığorta haqqının miqdarı işləyənlərə işəgötürənlər arasında olan münasibətlər çərçivəsində öz həllini tapa bilər. Faizlər 2, 3, yaxud 5 faiz olacaqs, hansı modeli götürəcəyiksə, təbii ki, reallıqla nəzərə alınacaq. Bu, işləyənlərə işəgötürənlər arasında razılıq əsasında olacaq. Nəticə etibarilə dövlətin səhiyyə xidmətinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait vətəndaş və ya onun çalışdığı müəssisə tərəfindən ayrılan vəsaitlə birləşərək səhiyyə xidmətinin keyfiyyətini əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldilməsi üçün təsirli olacaq.

Vətəndaşlarımız dərk etmədikləri ki, hər bir insan öz sağlamlığını qayğısına qalmalıdır. İnsan öz sağlamlığının qayğısına qalmaması bir yolla da icbari sığorta fondu vasitəsilə ayrılmasından ibarətdir. Güman edirəm ki, Azərbaycan vətəndaşları icbari tibbi sığorta praktikasının həyata keçirilməsi baxımından sonra bunun faydasını dərk edə bilsinlər. Əgər səhiyyə xidməti pulsuzlarsa, bütün səhiyyə xidmətləri dövlət tərəfindən ödənilirsə, böyük maliyyə imkanları, yaxşı yaşayış səviyyəsi olan ailələrə aşağı səviyyədə yaşayan ailələrə eyni dərəcədə pulsuz dövlət səhiyyəsinin imkanlarından istifadə etməsinin öhdə ədalətsizlik məqamları var. Ən azından ona nail olmaq lazımdır ki, kəmin imkanları varsa, bu və ya digər səbəblərdən xəstəxanalara müraciət etdikdə aldığı xidmətin haqqını ödəsin, kəmin bu imkanı yoxdursa, ona dövlət vəsaitləri hesabına o xidmətlər göstərsin. Güman edirəm ki, bu, ədalətli olar. İndiki halda fərq qoyulmur. İcbari tibbi sığorta münasibətləri formalaşandan sonra imkanı olanlar daha çox öz vəsaitləri hesabına tibbi xidmət alaçaqlar, imkan olmayanların - pensiyaçılar, əlillər və başqa kateqoriyadan olanların isə onlara göstərilən tibbi xidmətə görə ödəniş etmək imkanı yoxdursa, bu, dövlət tərəfindən həyata keçiriləcək. Beləliklə də həm tibbi xidmətin keyfiyyəti yüksələcək, həm də bu sahədə sosial ədalət fundamental əsasında öz həllini tapacaq.

2015-ci il uğurlu il kimi Azərbaycanın müasir tarixinə düşəcək

Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyasının sdr müavini - icra katibi Əli ƏHMƏDOV: "Azərbaycan 10 ildən çoxdur Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi siyasi və iqtisadi xətti uğurla həyata keçirməkdədir"

münasibəti hesab etmək olarmı? Ümumiyyətlə, 2015-ci il YAP üçün nə dərəcədə uğurlu il saymaq olar? 2016-cı ildə partiyanın fəaliyyətinin əsas prioritetləri nə olacaq?

- 2015-ci il Yeni Azərbaycan Partiyası üçün hər şeydən əvvəl parlament seçkiləri il kimi səciyyələnir. YAP bu seçkilərin yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün böyük əmək sərf etdi. Məmnunluq hissələrlə qeyd etmək istəyirəm ki, partiyanın seçkilərdəki əzəmətli qələbəsinin fundamental əsası Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan cəmiyyətində yüksək nüfuzu, reytingi ilə bilavasitə əlaqədardır. Onun həyata keçirdiyi siyasətin vətəndaşlarımız tərəfindən dəstəklənməsi bizim seçki kampaniyamızda uğurumuzun əsasını təşkil edib. YAP-in bir partiyası olaraq təşkilatı, insani resursları, fədakarlığı, irəliləyici yönümlü namizədlərini ayrı-ayrı daimi nüfuzları da seçkilərin uğurla nəticələnməsində vacib rol oynayıb. Bütövlükdə, Yeni Azərbaycan Partiyasının malik olduğu bütün resursları 2015-ci il parlament seçkilərinin uğur və nailiyyətlərinin əsasını təşkil edib.

Ümumiyyətlə, 2015-ci il bizim üçün uğurlu olub. Qarşıdakı illər ərzində - 2018-ci ilədək Azərbaycan da seçkilər keçirməyəcək. 2016-2017-ci illər YAP üçün müəyyən mənada sakit dövrüdür. Amma bu sakitlik bizim üçün nisbi xarakter daşıyır. Belə ki, 2018-ci ildə Azərbaycanda növbəti prezident seçkiləri keçiriləcək. 2016-2017-ci illəri partiyanın prezident seçkilərinə hazırlıq mərhələsi kimi qiymətləndirməyimiz daha düzgün olardı. Biz bu illər ərzində YAP-in daha da möhkəmləndirilməsi, sıralarının genişlənməsi və insanların tərəfindən daha qətiyyətlə dəstəklənməsinə nail olacağına ki, partiya daha böyük bir qüvvə olaraq 2018-ci il prezident seçkiləri kampaniyasına qoşulsun. Əlbəttə, növbəti illərin öz çağırışları var. Yeni Azərbaycan Partiyası öz fəaliyyətini heç zaman yalnız seçkilərlə məhdudlaşdırmır. YAP Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında həmişə yaxından iştirak edib, ictimai-siyasi proseslərə öz imkanları daxilində təsir göstərib. Təbii ki, 2016-cı il bu mənada istisna olmayacaq. Partiyamız qarşıdakı illərdə iqtisadi-sosial sahədə layihələrin həyata keçirilməsində yaxından iştirak edəcək.

Manatın məzənnəsinin aşağı düşməsi şəraitində insanların rifahının aşağı düşməməsi üçün qarşıdakı illərdə lazımi addımların atılması bizim diqqətimizdə olan əsas vəzifələrdən biridir. YAP bu vəzifələri icrasında yaxından iştirak edəcək. Vətəndaş həmrəyliyinin gücləndirilməsi, vətəndaşların Prezident ətrafında daha sıx birləşməsi, milli birliyin əldə edilməsi, xarici təhdidlərə qarşı vətəndaş birliyinin möhkəmləndirilməsi, gənclər siyasətinin gücləndirilməsi də Yeni Azərbaycan Partiyasının qarşısında duran vacib məsələlərdəndir. 2016-cı ildə bizim hədəflərimizdir.

Bizə yaxın olan regionlarda baş verən hadisələr, münaqişələrin

can daxilində bu sabitlik ayrı-ayrı adamlar üçün adi görünür, amma dünyada baş verən hadisələrin fonunda ölkəmizdəki sabitliyin nə qədər böyük əhəmiyyət daşdığını, güman edirəm ki, hər bir vətəndaş dərk etmək məcburiyyətindədir. Bu mənəqlə hər bir vətəndaşın ən vacib vəzifəsi sabitliyin qorunub saxlanmasından ibarət olmalıdır. Sıxıntı keçib gedəcək. 1990-cı illərin ortalarında da Azərbaycan sıxıntı içində idi, amma sonra sürətli inkişaf başladı. İndi də manatın məzənnəsindəki dəyişikliklə əlaqədar insanların sıxıntı yaşayacağı bilirlər, amma bu çətinliyin də ömrü az olacaq. Çox qısa zamanda sonra Azərbaycan gözəl bir həyata qayıdacaq, amma sabitlik, əmin-amanlıq əldən verilmə, onu bərpa etmək üçün on illər lazım olacaq. Ona görə də hər birimiz çalışmalıyıq ki, 2016-cı ildə Azərbaycan sabitlik, əmin-amanlıq qorunub saxlanılsın. Bu, hər bir vətəndaşın, ailənin, bütövlükdə Azərbaycan dövlətinin vəzifəsidir. Güman edirəm ki, 2016-cı ildə YAP bu ail məqsəd naminə mübarizəsini davam etdirəcək.

- Əli müəllim, Prezident İlham Əliyevin sosial-iqtisadi sahə ilə bağlı verdiyi qərarlar ölkə əhalisinin rifahının yüksəlməsinə xidmət edir. Həmcinin, dövlət başçısının sosial siyasət konsepsiyası sığorta-pensiya sisteminəki uğurlu islahatların əsas zəminidir. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Prezident İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən siyasətin çox mühüm xəttini sosial problemlərin həll edilməsi istiqamətində hökumətin fəaliyyəti təşkil edir. Azərbaycan sözün həqiqi mənasında səmərəli sosial siyasət müəyyənləşib. Bu siyasət uğurla həyata keçirilib. İnsanların rifahının yaxşılaşdırılması, ayrı-ayrı vətəndaşlarımızın sosial rifahının daha da yüksəldilməsi üçün lazım olan tədbirlərin görülməsi, insanların gələcəklərini qorumaq üçün artırılması, maaşların, pensiyaların müəmməd olaraq yüksəldilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər kompleks şəkildə Prezident İlham Əliyevin sosial siyasətinin ayrı-ayrı komponentlərini əks etdirir. Təbii ki, bu siyasətin nüvəsini Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə səsləndirdiyi belə bir fikir təşkil edir: "Ölkədə həyata keçirilən siyasətin əsas məqsədi insandır, onun həyatının yaxşılaşdırılmasıdır". Ona görə də Prezident İlham Əliyev həyata keçirilən bütün iqtisadi islahatların, atılan iqtisadi addımların da qarşısında insanların həyatının və rifahının yaxşılaşdırılmasını durduğunu fikrini aydın şəkildə ifadə edir. Bu da həyata keçirilən siyasətdə öz əksini tapır.

Konkret olaraq sığorta-pensiya sistemində gəldikdə, əlbəttə, bu, Azərbaycan əhalisinin çox həssas kateqoriyasının həyatı ilə əlaqədar olan sahədir. Bütün dünyada sığorta-pensiya sistemi öz həssaslığı və əhəmiyyəti ilə fərqlənən fəaliyyət sahələrindən sayılır. Söhbət ayrı-ayrı dövrlərdə ölkənin inkişafında xidmət göstərmiş insanların ahl

mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan istisna deyil. Ölkənin, bütövlükdə dövlət siyasətinin məğzi insanlar sosial qağı, o cümlədən ahl insanlara qağı təşkil edir. Buna görə də sığorta-pensiya sisteminin normal bir mexanizm olaraq fəaliyyət göstərməsi və zaman-zam təkmilləşdirilməsi öz aktuallığını bütün dövrlərdə, o cümlədən indi də saxlayıb və saxlamadaqdadır.

Bu gün Azərbaycanda təxminən 1 milyon 300 minə yaxın pensiyaçı var. Azərbaycan hökumətinin həyata keçirdiyi uğurlu siyasət nəticəsində onların hər birinin öz pensiyalarını vaxtılı-vaxtında almaq şansı təmin edilib. Üstəlik, dövlət maliyyə imkanlarına uyğun şəkildə müxtəlif illərdə ardıcıl olaraq pensiyalar artırılıb və güman edirəm ki, bu gün Azərbaycan postsovet məkanında bu sahədə qabaqcıl mövqelərdən birini tutur. İndinin özündə də pensiya-sığorta sisteminin təkmilləşdirilməsi əzəmətli iş gedir. Bu təkcə Azərbaycana xas olan hadisə deyil, dünyanın bir çox ölkələrində pensiyaların üzəlişdiyi problemlər aktualıq kəsb edir və pensiya islahatları ayrı-ayrı ölkələrin bütövlükdə sosial siyasətinin ən məsuliyyətli və ən çətin problemlərindən birinə çevrilib. Bir sıra inkişaf etmiş Avropa ölkələrində pensiyaların verilməsində çətinliklərin olması, bəzi hallarda pensiyaların azaldılması və yaxud pensiya yaşının artırılması ilə əlaqədar fikirlərin səsləndirilməsi məsələnin nə qədər ciddi bir problem olaraq bütövlükdə dünya qarşısında dayandığını göstərir. Bunun obyektiv səbəbləri var. İnsanın ömrü uzanmaqdadır. Bu o deməkdir ki, pensiya alan insanların sayı artır və təbii olaraq burada obyektiv çətinliklər ortaya çıxır. Azərbaycanda da eyni problemlər yaşanmaqdadır. Azərbaycan da insanların ömrü artırdı. Bu çox gözəl bir haldır və təbii olaraq Azərbaycanda da pensiyaların artırılması, pensiya almaq hüququ qazanmış vətəndaşlarımızın sayı çoxalır. Demək, dövlətin müəyyənləşdirilmiş sosial siyasətin kökündə bu həssas problemin uğurla həll edilməsi kimi çox məsuliyyətli bir vəzifə dayanır. Birincisi, sayca artan pensiyaların pensiya təminatının təmin edilməsi, ikincisi də təbii olaraq həyatın inkişafı tempolərinə uyğun şəkildə pensiya təminatının daha yüksək səviyyəyə qaldırılması. Bütün bunların hamısı bizim qarşımızda duran çox əhəmiyyətli məsələlərdir. İndinin özündə Azərbaycan hökuməti Prezident İlham Əliyevin bilavasitə təsiri altında pensiya sığorta sisteminin daha da təkmilləşdirilməsi, insanların daha layiqli həyatın təmin edilməsi ilə əlaqədar lazım olan tədbirlərin görülməsi istiqamətində çox ciddi iş aparır. Bu istiqamətdə islahatlar həyata keçirilməkdədir. Müəyyən bir konsepsiya formalaşmış və bu konsepsiyanın məqsədi ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda çox dayanıqlı, etibarlı, müasir tələblərə cavab verən və eyni zamanda bizi qarşıda gözləyən çağırışlara cavab verən sığorta-pensiya sistemi yaradılsın. Eyni

kütlə, 500 min insan ya pensiya, ya da əlilliyə görə müavinətlər alır. Əlilliyə görə əmək pensiyası alanların sayı isə 370 min nəfərdir. Belə çıxır ki, təxminən Azərbaycanda pensiya alan 1 milyon 300 minə yaxın vətəndaşın 700 minə əlilliyə görə əmək pensiyası alanlardır. Bu az rəqəm deyil. Azərbaycanda mövcud olan qanunvericiliyə görə əlilliyi olan insanların əmək pensiyasına çıxması üçün çox ciddi güzəştlər də Azərbaycan vətəndaşları istifadə edirlər. Amma təbii ki, narahətçidiki məqamlar da var və bu ondan ibarətdir ki, bəzi hallarda əlilliyə pensiya yaşına çatmadan əvvəl pensiya hüququ qazanmaq şansı kimi yanaşan insanlar var. Mən bunu çox təəssüf hissi ilə qeyd etmək istəyirəm. Bizim qarşımızda duran ən mühüm vəzifələrdən biri ondan ibarətdir ki, əlillikdən, bu və ya digər səbəbdən insanların öz fiziki sağlamlığını itirməsinə halından sui-istifadə etmək istəyən insanların sayı azaldılsın və yaxud bu cür sui-istifadə halları mümkün edilsin. İndinin özündə bu istiqamətdə vacib olan işlər görülür. Bu sahədə atılan addımlardan biri əlillik meyarlarının təkmilləşdirilməsi və şəffaflığın təmin edilməsi ilə bilavasitə əlaqədardır. Güman edirəm ki, yaxın zamanlarda görülən tədbirlər, normativ-hüquqi aktların yeniləşdirilməsi, bəzi qanunvericilik bazasında təkmilləşdirilməsi nəticəsində haqqında söhbət etdiyimiz neqativ məqamlar aradan qalxacaqdır. Dünya ölkələrində eksperimental əlilliyə bilavasitə vaxtdan tez pensiyaya çıxmaq hüququnun əldə edilməsi şansı kimi baxılması geniş yayılmış praktikadır. Çalışmaq lazımdır ki, insanların sağlamlığı özünə qaytarılınsın, insanlar cəmiyyətinin bütün parametrlərinə görə təmizhüquqlu üzvlə olsunlar, onlar işdən ayrılmasınlar, əgər azacıq fiziki qüsurları varsa və yaxud bəzi hallarda müəyyən qədər ciddi qüsurları varsa, onların yene də müvafiq sahələrdə işləməsi üçün imkanlar yaradılsın. Çox vacibdir ki, insan özünü cəmiyyətdə lazımlı bir vətəndaş kimi dərk etsin və öz imkanlarını cəmiyyətə təqdim edə bilsin. Bu baxımdan əlilliyə əlaqədar iki əsas vəzifəni qeyd etmək lazımdır. Birincisi, müasir tələblərə cavab verən və eyni zamanda bizi qarşıda gözləyən çağırışlara cavab verən sığorta-pensiya sistemi yaradılsın. Eyni

şansı kimi qeydə alınaraq müavinət ilə təmin olunurlar. O ki qaldı işsizliyin sığortalanması və işsizlik sığortasının tətbiq edilməsinə, bir çox ölkələrdə belə formadan istifadə edilir. Bu, sığorta münasibətləri sahəsinə aid olan bir hadisədir və güman edirəm ki, Azərbaycanda da gələcəkdə belə sığorta münasibətləri formalaşacaq. İşsizlik sığortasının mahiyyəti insanların könnüllü surətdə və yaxud ayrı-ayrı qurumlar vasitəsilə özlərinin işini itirməyə görə sığortalanması formasında həyata keçirilir. Bu, dövlət öhdəliyi deyil, insanların özlərinin könnüllü sığorta münasibətlərinə girməsi formasında həyata keçirilir. Dövlət işsizliyə görə müavinət təyin edir. Bu, dövlətin sosial öhdəliyi sahəsinə aiddir və Azərbaycan da həyata keçirilir. Bunun adı başqa olsa da, dövlət tərəfindən insanların işsizlik dövründə təminatı kimi qəbul etmək olar. Sizin qaldırdığınız məsələyə gəldikdə isə, mənimi bildiyimə görə, bu gün Azərbaycanda işsizlik sığortası mövcud deyil və sığorta təşkilatları tərəfindən belə bir sığorta xidməti göstərilir. Amma gələcəkdə ola bilər ki, bu sığorta forması Azərbaycanı da populyarlaşdıracaq, onun riskləri sığorta təşkilatları tərəfindən tam aydınlaşdırılınsın və ondan sonra tətbiq edilsin. Mən güman edirəm ki, gələcəkdə müəyyən dərəcədə bu sığorta forması Azərbaycanda yayıla bilər.

- Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın tətbiqi edilməsi üçün qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi zəruri hesab edilir. Bu təkmilləşdirmə hansı baxımdan ola bilər?

- Azərbaycanda 1999-cu ildə qəbul olunmuş "Tibbi sığorta haqqında" qanunda icbari tibbi sığorta münasibətləri təsbit olunub. Amma bu günə qədər, üstündən 15 ildən çox vaxt keçməsinə baxmayaraq, Azərbaycanda icbari tibbi sığorta praktikası həyata keçirilmir. İki ay bundan əvvəl canab Prezidentin sərəncamı ilə icbari tibbi sığorta sahəsində praktik addım atıldı. Sərəncama əsasən, Nazirlər Kabinetinin direktoru təyin olundu və indi həmin agentliyin texniki, normativ sənədlərinin hazırlanması prosesi həyata keçirilməkdədir. Təbii ki, Azərbaycanda ilk dəfə icbari tibbi sığorta tətbiq olunur. Bununla əlaqədar olaraq qurumun tam fəaliyyət göstərməsi üçün xeyli müddət lazım olacaq. Ən azı texniki cəhətdən bu qurumun formalaşması xeyli vaxt tələb edir. Bu qurum yarandıqda fəaliyyətə başlayan sonra mövcud olan qanunvericiliyin nə dərəcədə indiki reallıqlara uyğun gəlib-gəlmədiyini aydınlaşacaq. Yalnız o zaman icbari tibbi sığorta haqqında qanunvericiliyi təkliflər irəlilətmək mümkündür. Mən də ürəklənirəm ki, 1999-cu ildə qəbul olunmuş qanuna müəyyən düzəlişlər etməyə ehtiyac yaranıb. Amma icbari tibbi sığorta praktikasının həyata keçirilməsindən həmin qanunda nəyi dəyişmək haqqında aydın tələblər formalaşdırmaq çox çətin-dir. Ona görə də müəyyən qədər